

BOJ S BITEVNÍMI VRTULNÍKY

Bitevní vrtulníky jako nový prostředek pozemního vojska jsou svým začleněním a takticko-technickými možnostmi předurčeny k zabezpečení palebné podpory jednotek na bojišti, zejména však k boji s **tanky a obrněnými vozidly**, a to **ve všech druzích boje**. Proto je považujeme především za vzdušné protitankové prostředky.

Jednotky a útvary bitevních (či upravených víceúčelových) vrtulníků, které jsou začleněny v divizích a v armádních sborech nepřítele, budou nejčastěji používány jako **vzdušné protitankové zálohy** k přehrazení hlavních směrů útoku tanků a bojových vozidel protivníka, k vyplnění mezer v bojové sestavě vzniklých po jaderných úderech protivníka, ke zničení jeho čelních a zajišťovacích prvků (předsunutých odřadů, předvojů a speciálních odřadů) a obcházejících odřadů, pronikajících do hloubky sestavy, či taktických vrtulníkových výsadek vysazovaných i s bojovou technikou. Rovněž mohou být použity k přímé podpoře pozemních vojsk zejména při průlomu obrany, při zasazování druhých sledů a záloh, odrážení protiztečí, při násilném přechodu vodního toku a při vedení vlastních protiztečí a protiúderů.

Z dosavadních zkušeností vyplývá, že

- družstvo o 2 bitevních vrtulnících až sekce o dvou družstvech, tj. 4 vrtulnících, se používá proti malým skupinám obrněných cílů,

- k zastavení postupu tankové rotý až praporu (i těchto jednotek na bojových vozidlech pěchoty) může být použita četa bitevních vrtulníků, a to k jednomu nebo opakovanému úderu,

- rota bitevních vrtulníků o počtu 21 kusů (a perspektivně i celý prapor) může být zasazena k zastavení většího počtu tanků, bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů, neboť může vyřadit až tankový pluk (pluk na BVP), a to zvláště tehdy, nebude-li u protivníka na dostatečné úrovni organizace PVO

nebo jeho sestava nebude dostatečně nasycena účinnými prostředky pro boj s bitevními vrtulníky,

— protitanková vrtulníková brigáda může být využita k řešení operačních úkolů.

Při plánování a organizaci boje s nepřátelskými bitevními vrtulníky bude třeba dosáhnout toho, aby vševojskoví velitelé, zejména velitelé divízií, pluků a praporů, hluboko chápali, že **bez spolehlivé a účelně organizovaného boje s těmito prostředky ve všech druhých bojové činnosti nemohou úspěšně splnit uložené úkoly.**

Musí si uvědomit, že boj s bitevními vrtulníky má výrazně **vševojskový charakter.** Vzhledem ke specifické bojovému použití bitevních vrtulníků a jejich bojovým možnostem, nelze boj s nimi omezit jen na systém PVO vojsk. Na boji s bitevními vrtulníky se musí podílet všechny zbraňové systémy motostřeleckého a tankového vojska, raketového vojska, dělostřelectva a letectva, mnohdy — jak si to vyžádá konkrétní situace — netypické pro boj se vzdušnými cíli.

Hlavní úkoly a opatření boje s bitevními vrtulníky nepřítele je třeba řešit **současně s ničením protitankových pozemních prostředků** nepřítele. Náročnost tohoto úkolu vyžaduje, aby řízení ovlivňoval vševojskový velitel. Použití různých prostředků pro boj s bitevními vrtulníky nepřítele vyžaduje trvale organizovat s nimi **součinnost a rozdělovat úkoly** tak, aby byly současně ničeny pozemní i vzdušné cíle.

Úspěšný boj s bitevními vrtulníky nemůže být jednorázovou záležitostí. Může být efektivní jen v tom případě, je-li veden **nepřetržitě** a zúčastní-li se jej **maximum prostředků.** Správně organizovaná součinnost a možnost zásahu našich prostředků na celé frontě umožní vyřadit v omezené době (v době na čáře zteče bitevních vrtulníků) maximum nepřátelských vrtulníků, snížit ztráty vlastních tanků, bojových vozidel a obrněných transportérů a tak odrazit útok nepřítele.

Víme, že jedním z nejdůležitějších předpokladů úspěchu v boji s bitevními vrtulníky je **průzkum a nepřetržitě pozorování** na všech stupních. Přítomnost bitevních vrtulníků budou zjišťovat armádní a divizní prostředky již na letištích, divizní, plukovní, praporní a rotní prostředky v zaujímaných prostorech před bojovým zasazením, při přeletu z jednotlivých prostorů a při odletu po splnění bojového úkolu. Tím vytvoří předpoklady pro jejich ničení v těchto prostorech. Základní podmínkou úspěchu při průzkumu bitevních vrtulníků, který je bezesporu složitým problémem, je uplatňování **centralizovaného řízení průzkumu** ve všech fázích boje a operace, tzn. při plánování, organizování, operativním řízení i kontrole.

Význam má i **správná analýza** předpokládaných náletových směrů a na základě toho zvýšené úsilí průzkumu a pozorování na těchto směrech spolu s rušením radioelektronických prostředků, které zabezpečují činnost vzdušných prostředků nepřítele.

Vševojskoví funkcionáři musí proto hluboce zvládnout **organizaci boje s bitevními vrtulníky** a správně volit jak aktivní, tak i pasívní opatření k boji s nimi.

K aktivním opatřením boje s bitevními vrtulníky patří:

1. Ničení jednotek a útvarů bitevních vrtulníků, na letištích (prostorech bojového rozmístění) stíhacím bombardovacím letectvem, operačně taktickými a taktickými raketami. Ke splnění úkolů můžeme vést na prostory bojového rozmístění vrtulníkové brigády údery operačně taktickými raketami o mohut-

nosti 20 kt a k ničení vrtulníkových jednotek zpravidla taktickými raketami o mohutnosti 5 kt.

Kromě letectva a raketových útvarů, jako hlavních prostředků ničení vrtulníků v těchto prostorech, může tyto úkoly plnit ještě předsunutý odřad (zesílený mspr či tpr), taktický vzdušný výsadek, průzkumné skupiny (které se pravděpodobně zásahem proti vrtulníkům prozradí a další plnění jejich průzkumových úkolů bude problematické) a průzkumné divizní odřady, které můžeme přímo úkolovat k vyhledávání a ničení bitevních vrtulníků.

Bitevní vrtulníky **ve vyčkávacích prostorech** ničíme údery letectva, popř. jadernými údery (stejné ráže jako v předcházejícím bodu), ale zejména palbou raketometných oddílů 122 mm a nepřímou střelbou dělostřelectva.

I v tomto případě mohou se na ničení podílet taktické vzdušné výsadky, předsunuté odřady, bojové průzkumné hlídky a navíc speciální odřady od prvosledových praporů v síle až tankové či motostřelecké roty na bojových vozidlech pěchoty, neboť vzdálenost těchto prostorů nebude zpravidla překračovat 10 km.

2. Ničení bitevních vrtulníků **ve vzduchu na směrech letu** stíhacím letectvem, palbou protiletadlových raketových útvarů a protiletadlového dělostřelectva.

V některých případech lze uvažovat i o použití hlavňového dělostřelectva. Musíme však brát v úvahu jeho nízkou efektivnost.

Ničení vrtulníků **na zaujatých palebných čarách** (na čarách zteče) proti-tankovými řízenými střelami a palbami protiletadlového dělostřelectva, jako hlavních prostředků ničení v této fázi, ovšem i dělostřelectvem a střelbou napadených tankových a motostřeleckých útvarů (z tanků, PTRS, bojových vozidel pěchoty, ručních protiletadlových kompletů, kulometů). Dělostřelectvo může vést palbu i ze zakrytých palebných postavení, ale jenom tehdy, jestli pro tento účel bude vyčleněn oddíl, bude mít střelivo s časovacími zapalovači a bude zaměřen do nejpravděpodobnějšího směru náletu bitevních vrtulníků anebo mu bude vymezen sektor palby.

K plnění těchto úkolů můžeme využít i vlastních bojových vrtulníků s jejich PTRS. Rozhodující je však otázka času, aby předešly nepřátelské vrtulníky v zaujetí čáry zteče.

3. **Rušení a ničení zjištěných radioelektronických prostředků nepřítele**, které zabezpečují činnost velení, navedení radioelektronického zabezpečení.

Za hlavní **pasivní opatření** boje s bitevními vrtulníky považujeme **dovedný manévř** ohrožených tankových a motostřeleckých jednotek i jednotlivých obrněných transportérů, včetně jejich rozptýlení na bojišti, maximální využití **členitosti a pokrytosti terénu** k pohybům a postupům na bojišti, **maskování** tanků, bojových vozidel a obrněných transportérů např. využitím dýmové clony při vzdušném napadení a jiné.

Abychom splnili tyto úkoly, musí velitelé a jejich štáby **dobře znát** zejména

- organizaci, výzbroj, bojové možnosti a zásady bojového použití nepřátelských bitevních vrtulníků, na nejnižších stupních i jejich jednoznačnou identifikaci,

- zásady rozmísťování bitevních vrtulníků a výběru možných čar jejich zasazení v pásmu bojové činnosti divize (pluku),

- vyhodnocovat pravděpodobné čáry zasazení bitevních vrtulníků včetně prostorů, které umožňují jejich skrytý přilet a zasazení,

— bojové možnosti vlastních prostředků, schopných ničit bitevní vrtulníky na zemi a ve vzduchu, zejména prostředků PVO, a nacházet tak optimální varianty jejich využití pro ničení vrtulníků všemi prostředky,

— výpočet poměru sil, rozšířený i o možnosti bitevních vrtulníků,

— vyhodnocovat výsledky boje s bitevními vrtulníky a přijímat závěry a opatření ke zvýšení účinnosti jejich ničení.

Plánování a organizace boje s bitevními vrtulníky nepřítele je nedílnou součástí organizace bojové činnosti především vševojenských velitelů a štábů. Hlavní úkoly a opatření tohoto boje je třeba **řešit komplexně**, současně s ničením ostatních cílů na bojišti.

K tomu, aby štáb připravil **nezbytné podklady** pro rozhodnutí velitele, musí včas:

a) shromáždit dosažitelné údaje o použitelnosti bitevních vrtulníků nepřítele v konkrétní situaci a terénu,

b) analyzovat možnosti nepřítele (včetně zabezpečujících radioelektronických prostředků) a stanovit minimální počty sil a prostředků pro boj s nepřátelskými vrtulníky na vlastní straně,

c) připravit potřebné propočty vyčleněných sil a prostředků pro tento boj a stanovit optimální varianty jejich použití,

d) připravit potřebné návrhy veliteli a úkoly podřízeným funkcionářům a orgánům.

Ve svých návrzích musí být příslušní funkcionáři štábu schopni veliteli divize (pluku) dát odpověď zejména na tyto otázky:

— kde jsou letiště vrtulníků,

— kde předpokládáme prostory, zaujímané vrtulníky před jejich zasazením do boje,

— z kterých směrů můžeme očekávat útok bitevních vrtulníků,

— na jakých čarách, kdy a kolik bitevních vrtulníků může působit v zájmovém pásmu,

— které radioelektronické prostředky zabezpečují použití bitevních vrtulníků,

— závěry z poměru sil na předpokládaných čarách zteče bitevních vrtulníků nepřítele a požadavky na vyčlenění vlastních sil a prostředků,

— závěry ze zhodnocení bojových možností vlastních sil a prostředků a optimální variantu jejich použití k tomuto boji, tj. jejich hodnotu, zaujetí palných postavení, vyčlenění a vyslání odřadů,

— návrhy na úkoly pro divizní (plukovní) prostředky a prostředky podřízených,

— podklady pro organizaci součinnosti.

Odpovědi na otázky spolu s všestranným zhodnocením situace umožní veliteli divize (pluku), aby ve svém rozhodnutí usměrnil boj s bitevními vrtulníky nepřítele a uložil potřebné úkoly podřízeným. Tato problematika se odrazí zvláště:

a) **v zámyslu činnosti**, kde může akcentovat boj s bitevními vrtulníky nepřítele a jeho radioelektronických prostředků v průběhu plnění úkolů, např. při plnění bližšího úkolu být připraven ničit ..., odrazit ... apod.,

b) **v úkolech podřízeným**, kterým stanoví, jakými silami a prostředky či zbraněmi se budou podílet na plnění tohoto úkolu,

c) **při organizaci součinnosti**, kdy podle potřeby naznačí hlavní zásady součinnosti k úspěšnému boji s těmito prostředky nepřítele.

Po vydání rozhodnutí je povinností velitele upřesnit **součinnost**, a to buď v terénu, nebo na plastickém stole a na mapách. V daném případě jde o velmi složitou činnost, protože vyžaduje sladění činnosti odlišných druhů vojsk a prostředků k boji s bitevními vrtulníky a jejich variant a způsobů bojové činnosti. Podle časových možností bude velitel v průběhu organizace součinnosti vševojskového boje zejména upřesňovat:

- způsoby včasného zjištění bitevních vrtulníků a rychlého proniknutí potřebných údajů do vojsk,

- způsob součinnosti mezi útvary (jednotkami), které vedou údery na letiště a další zaujímané prostory bitevními vrtulníky nepřítele, jakož i jednotkami, které ruší a ničí jeho radioelektronické prostředky,

- způsoby ničení vrtulníků na směrech letu a vzájemná součinnost mezi letectvem, útvary PVO a dělostřelectvem,

- součinnostní opatření k ničení bitevních vrtulníků v prostorech jejich bojového zasazení (na čarách zteče) palbou dalších prostředků bojové činnosti,

- způsob přímého zajištění jednotek a zajištění boků a sestavy,

- způsob maskování při ztečích bitevních vrtulníků a využití terénu k vykonání manévru,

- součinnostní signály pro varování jednotek a pro vedení boje s bitevními vrtulníky nepřítele (akustické, optické a jiné).

Řešení problematiky boje s bitevními vrtulníky nepřítele musí stát v popředí zájmu velitele a jeho štábu i **v průběhu vedení vševojskové operace a boje**. Otázkami, kterými se budeme trvale zabývat, jsou např.:

- zkvalitňování účinného systému průzkumu na všech stupních s cílem včas zjistit bojové vrtulníky,

- zabezpečení rychlého uvědomění a varování vojsk,

- vhodného uspořádání bojové sestavy vlastních vojsk na směrech předpokládané činnosti bitevních vrtulníků,

- včasné zaujetí palebných postavení vyčleněnými prostředky pro boj s bitevními vrtulníky a dosažení v nich bojové pohotovosti,

- volba optimálních variant použití sil a prostředků proti vrtulníkům v jednotlivých fázích bojové činnosti,

- zabezpečení bojové činnosti vlastních vojsk pro boj s nepřátelskými vrtulníky s důrazem na průzkum, radioelektronický boj, zajištění, maskování a týlové zabezpečení,

- okamžitá obnova narušené součinnosti.

Náročnost úkolů boje s bitevními vrtulníky nepřítele vyžaduje, aby jej trvale řídil vševojskový velitel a jeho štáb. V žádném případě není jen záležitostí vojska PVO, ale (jak jsem ukázal) je **neoddělitelnou součástí vševojskového boje**. Naplnit úspěšně tuto zásadu však předpokládá **hlubokou znalost** této problematiky.